

ABSZTRAKT

Értekezésem a magyarországi roma értelmiségiek szerepvállalásának, identitásának tudományos vizsgálatát végeztem el különösképpen a romák oktatási integrációjában és társadalmi felzárkózásában való részvételükre és elképzeléseikre vonatkozóan. A kutatás aktualitását és jelentőségét az adja, hogy ebben a témakörben korábban országosan átfogó, komplex vizsgálat nem készült. Doktori értekezésemben a roma diplomások átfogó vizsgálata során a kulturális antropológiai és neveléstudományi megközelítések együttes alkalmazására tettem kísérletet. Megközelítésemben a társadalmi integráció fogalmának van kitüntetett jelentősége. A vizsgált probléma elemzése során az interpretív antropológia elméletére támaszkodtam. A Clifford Geertz nevéhez kötődő irányzat azt mondja, hogy a kultúra az értelmezésen keresztül létezik, de ezeket az értelmezéseket nem a kutató állítja elő, hanem az adott kultúra „benszüllöttei” hozzák létre. Jelen vizsgálat esetében a roma értelmiségiek hoznak létre értelmezéseket a roma értelmiségiek szerepeivel kapcsolatban és a saját értelmiségi szerepeiket illetően. Disszertációm alkalmazott társadalomtudományi kutatás: azt vizsgáltam, hogy a roma értelmiségiek önképe és cselekvési terük milyen kapcsolatban áll egymással. A fő kérdés arra irányult milyen tényezők határozzák meg az értelmiségi szerepről vallott felfogásokat és a tényleges cselekvési mezőt. A kutatás elsődleges célja nem a véleményformáló szűk roma politikai elit vizsgálatára irányult. Az alkalmazott társadalomtudományi szemlélet indokolta a roma értelmiség fogalmának szélesebb értelmezését, ami a felsőfokú diploma megszerzésével határolja körbe a vizsgálati populációt. A kutatás megmutatja, hogy a diplomás romák nem töltenek be minden esetben tényleges értelmiségi szerepeket, ugyanakkor, ha csak a szűk roma elit értelmiségre irányult volna a vizsgálatom, nem vált volna láthatóvá a roma diplomások belső tagoltsága, eltérő szerepfelfogásuk, megosztottsága, törésvonalai. A kutatás eredményei: 1. Átfogó képet rajzol: A roma/cigány értelmiségiek belső tagoltságáról, szerepfelfogásukról, a roma kultúráról forgalmazott elképzeléseikről, a romák társadalmi integrációjában és oktatási integrációjukban betöltött szerepükről, etnikus identitásuk összetevőiről és annak alakulási folyamatáról. 2. A megszerzett tudományos ismeretek felhasználhatók társadalompolitikai döntések, szakpolitikák kialakításához. 3. A kutatási eredmények hozzájárulhatnak a roma értelmiségiek önképének alakulásához.